

475 ЕП
Дата 11.08.25г.

ДО

Г-ЖА ПАВЛИНА ПАНОВА

ПРЕДСЕДАТЕЛ НА

КОНСТИТУЦИОННИЯ СЪД

НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

по конст. дело № 7/2025 г.

С Т А Н О В И Щ Е

от доц. д-р Ралица Илкова, катедра „Наказателноправни науки“ към
Юридическия факултет на СУ „Св. Климент Охридски“

по конституционно дело № 7/2025 г., образувано по искане на
Административния съд – София град за установяване на
противоконституционност на чл. 79б, ал. 2 от Закона за административните
нарушения и наказания

УВАЖАЕМА ГОСПОЖО ПАНОВА,

УВАЖАЕМИ КОНСТИТУЦИОННИ СЪДИИ,

Като използвам възможността да Ви благодаря за предоставената възможност да изразя мнение по въпроса – предмет на разглеждане по конституционно дело № 7/2025 г., образувано по искане на Административния съд – София град (АССГ) за установяване на противоконституционност на разпоредбата на чл. 79б, ал. 2 от Закона за административните нарушения и наказания (ЗАНН), като противоречаща на разпоредбите на чл. 4, ал. 1, чл. 6, ал. 2, чл. 48, ал. 3, чл. 56 и чл. 120 от

Конституцията на Република България, представям писмено мнение по въпроса – предмет на конституционното дело.

Реформата на административното наказване от 2020 г. засегна и материята, свързана с изпълнението на актовете на наказващия орган, с които е наложено административно наказание или имуществена санкция. Най-съществено изменение в материята на изпълнението на наложените административни санкции се изрази в предвиждането на възможност за санкционираното лице – физическо лице, едноличен търговец или юридическо лице, да заплати наложената му глоба или имуществена санкция в редуциран размер в 14-дневен срок от връчване на наказателното постановление.

Съгласно чл. 79б, ал. 1 от ЗАНН (нов –ДВ, бр. 109 от 2020 г., в сила от 23.12.2021 г.), *„В случай че нарушителят не желае да обжалва наказателното постановление в частта относно наложената глоба, може да заплати в 14-дневен срок от връчване на наказателното постановление 80 на сто от нейния размер, освен ако специален закон предвижда намален размер на глобата.“*. Алинея 4 на същия законов текст изрично прогласява приложимостта на института и при наложена имуществена санкция.

Целите на института са в следните насоки: първо – повишаване на събираемостта на имуществената санкция, чрез предвиждане на привилегия за санкционираното лице при доброволно и своевременно изпълнение на наложената санкция; второ – постигане на навременност на санкцията, и трето – облекчаване на съдилищата от голям брой дела, при които се цели ревизия само и единствено на размера на наложената санкция¹.

По своята същност институтът представлява *безусловен частичен отказ* от страна на компетентен орган да изпълни наложената санкция с имуществен характер срещу съдействие от страна на санкционирания правен субект за своевременно изпълнение на 80 на сто от нейния размер².

¹ Вж. мотивите към законопроекта, както и **Сивков, Цв.** Измененията в Закона за административните нарушения и наказания от 2020 г., С., Сиела, с. 114.

² За същността на освобождаването от изтърпяване на наложеното наказание и видовете отказ от страна на държавата от второто ѝ правомощие по наказателното

Отказът е *безусловен*, тъй като по отношение на санкционираното лице не се поставят каквито и да било изисквания, чието неизпълнение да доведе до събиране на остатъка от 20 на сто до пълния размер на наложеното наказание или имуществена санкция – със заплащане на този редуциран размер, санкцията се счита за изпълнена и остатъкът до пълния размер на глобата или имуществената санкция не подлежи на събиране при никакви обстоятелства.

Същевременно този отказ е *частичен*, тъй като, от една страна, държавата се отказва да събере само част от вземането си спрямо санкционираното лице – в размер на 20 на сто от глобата или имуществената санкция, при наличие на предпоставките, предвидени в закона, а от друга – отказът засяга само и единствено наложената санкция с имуществен характер, не и другите административни санкции, които могат да бъдат наложени с наказателното постановление – друго административно наказание, наред с глобата, или отнемането на вещи в полза на държавата.

Институтът по чл. 79б, ал. 1 от ЗАНН касае само второто правомощие на държавата по административнонаказателното правоотношение, а именно *да изпълни наложената административна санкция*³. С приложението на този институт не се ревизира размерът на наложената на нарушителя санкция – наказаното лице продължава да се счита санкционирано със съответен размер глоба или имуществена санкция – независимо, че за изпълнението ѝ е достатъчно да заплати 80 на сто от този размер; санкционираното лице продължава да се третира като такова с всички неблагоприятни правни последици, следващи от факта на санкционирането му, предвидени в закон.

правоотношение вж. Стойнов, Ал. Наказателно право. Обща част (второ издание). Сиела, С., 2019, с. 543–568.

³ Съгласно установеното в наказателноправната теория, „Същността на наказателната отговорност се свежда до три основни правомощия на държавата: да осъди дееца, да изпълни наложеното наказание и да го третира като осъждан. От своя страна деецът е длъжен да търпи въздействието, което се оказва от компетентните държавни органи върху него лично и върху правното му сфера, в рамките на предписаното от закона.“ (вж. Стойнов, Ал. Цит. съч., с. 53). Тази теория може и следва да намери съответно приложение и при изясняване съдържанието на административнонаказателната отговорност.

Привеждането в действие на института е предоставено изцяло на *преценката на санкционираното лице* – наказващият орган следва да го уведоми за правото му по чл. 79б, ал. 1 от ЗАНН (арг. от чл. 57, ал. 3 от ЗАНН), но не може да му наложи да се ползва или да се въздържа да ползва предоставената му правна възможност. Същевременно, изборът на санкционираното лице да се ползва от създадената правна възможност *обвързва наказващия орган*, тъй като същият е длъжен да приеме изпълнение в редуциран размер. Остатъкът от 20 на сто от размера на наложената санкция не подлежи на събиране по реда на принудителното изпълнение.

С плащането на 80 на сто от определения размер на санкцията наказателното постановление влиза в сила в частта относно наложената санкция с имуществен характер, а ако това е единствената санкционна последица за нарушението, по смисъла на чл. 6 от ЗАНН, или за неизпълнението на задължение към държава или община при осъществяване на дейността на едноличния търговец или юридическото лице, по смисъла на чл. 83 от ЗАНН, санкционният акт влиза в сила в неговата цялост⁴.

Пред Вас е оспорена разпоредбата на чл. 79б, ал. 2 от ЗАНН – „*В случаите по ал. 1 наказателното постановление влиза в сила в частта относно наложената глоба от датата на плащането. В случай че нарушителят е обжалвал наказателното постановление и в срока по ал. 1 е заплатил глобата, производството по разглеждане на жалбата в тази част се прекратява на основание чл. 63г.*“, като се сочи, че същата противоречи на разпоредбите на чл. 4, ал. 1, чл. 6, ал. 2, чл. 48, ал. 3, чл. 56 и чл. 120 от Конституцията на Република България. Не споделям мотивите на съдебния състав при АССГ по отношение на противоконституционността на разпоредбата, по следните съображения.

Разпоредбата на чл. 79а, ал. 1 от ЗАНН създава привилегия за санкционираното лице да заплати по-нисък размер от определената му глоба или имуществена санкция при отказ от съдебен контрол върху издаденото

⁴ Повече за правната същност на института и предпоставките за приложението и вж. в **Илкова, Р., П. Тянкова**. Новите положения в административното наказване. Коментар на измененията и допълненията в Закона за административните нарушения и наказания от 2020 г., С., Сиела, 2021.

наказателно постановление в тази му част. Санкционираното лице разполага с *правната възможност* да се възползва от този институт, в случай, че *не желае да обжалва* наказателното постановление в частта относно наложената глоба или имуществена санкция; *на същото не е вменено правно задължение*.

В срока на обжалване на окончателния акт на наказващия орган, с който се слага край на извънсъдебната фаза на производството, санкционираното лице следва да извърши преценка, *дали да обжалва санкционния акт на администрацията или да заплати наложената му глоба или имуществена санкция*, а в последния случай – дали да обжалва акта в останалата му част, ако това не е единствената санкционна последица. В случай, че в указания в закона 14-дневен срок от връчване на наказателното постановление санкционираното лице заплати размера на наложената му глоба или имуществена санкция в редуциран размер, ще се счита, че този вид наказание е изпълнено.

Не се касае, следователно, до ограничаване правото на гражданите на защита, прогласено в чл. 56 и чл. 120 от Конституцията на Република България, тъй като санкционираното лице *разполага с правната възможност да обжалва издаденото наказателно постановление в пълен обем*. Единствено в случай, че не желае да упражни правото си на жалба, санкционираното лице разполага с правната възможност да заплати санкцията с имуществен характер в редуциран размер, с което да облагодиятства правното си положение. Съдебна защита на лицето по никакъв начин не може да бъде отказана, нито законът предвижда ограничения за обжалване, ако не е съгласен с наложената му санкция.

Липсва каквато и да било принуда, произтичаща от закона, в насока да бъде упражнено едното или другото право на санкционираното лице – да отнесе правния спор пред съда или да се възползва да заплати санкцията в редуциран размер. Дали друг специален закон свързва налагането на определени мерки за въздействие с влизането в сила на наказателното постановление – по реда на чл. 64 или чл. 79б, ал. 2 от ЗАНН, е въпрос, който е ирелевантен за преценката за конституционносъобразност на разглежданата разпоредба от ЗАНН.

Нещо повече – в случай че наред с глобата или имуществената санкция с наказателното постановление е наложена и друга по вид санкция – друго по вид административно наказание, кумулативно с глобата (за физическите лица), или отнемане на вещи в полза на държавата, или наказващият орган е извършил разпореждане с веществени доказателства или е присъдил в тежест на санкционираното лице да плати обезщетение за причинени на пострадалия имуществени вреди от нарушението, наказателното постановление влиза в сила в частта относно наложената глоба или имуществена санкция от датата на плащането (арг. от чл. 79б, ал. 2, изр. 1 от ЗАНН), но подлежи на обжалване и протест в останалата му част, в която не е влязло в сила, от всички заинтересовани правни субекти, в срока по чл. 59, ал. 2 от ЗАНН и по реда на чл. 63б, ал. 1, т. 2 от ЗАНН.

В допълнение следва да се посочи, че няма пречка санкционираното лице или друг процесуално легитимиран субект, да инициира извънреден способ на съдебен контрол върху законосъобразността на издаденото наказателно постановление – *отмяна на влязлото в сила наказателно постановление по реда на възобновяването*, дори и санкцията, наложена със същото, да е била заплатена в редуциран размер.

Не е налице и заобикаляне на установения от закона ред за принудително събиране на публични вземания. С новосъздадената разпоредба на чл. 79б от ЗАНН се създава правна възможност за гражданите да заплатят наложената им санкция в редуциран размер, с което да избегнат допълнителни разходи – нерядко и в значителен размер – по производството по принудително изпълнение. Последното следва да се третира като крайна възможност за събиране на публични вземания, когато липсва доброволно изпълнение на задължението, а не като желан способ за упражняване на второто правомощие на държавата по административнонаказателното правоотношение. Акцентът следва да е поставен върху доброволността на изпълнението, независимо от вида и размера на наложената санкция, което не само облекчава наказващия орган, но и е допълнителна индиция, че санкцията е постигнала целите си и санкционираното лице приема последиците от извършеното от него правонарушение.

В заключение, изразявам становище, че искането на Административния съд – София град за установяване на противоконституционност на разпоредбата на чл. 79б, ал. 2 от Закона за административните нарушения и наказания, като противоречаща на разпоредбите на чл. 4, ал. 1, чл. 6, ал. 2, чл. 48, ал. 3, чл. 56 и чл. 120 от Конституцията на Република България, е неоснователно. Разпоредбата на чл. 79б, ал. 2 от Закона за административните нарушения и наказания не е в противоречие с Основния закон на страната.

Ralica
Digitally signed
by Ralica Petkova
Date: 2025.08.11
13:06:34 +03'00'

С уважение: **Petkova**
доц. д-р Ралица Илкова